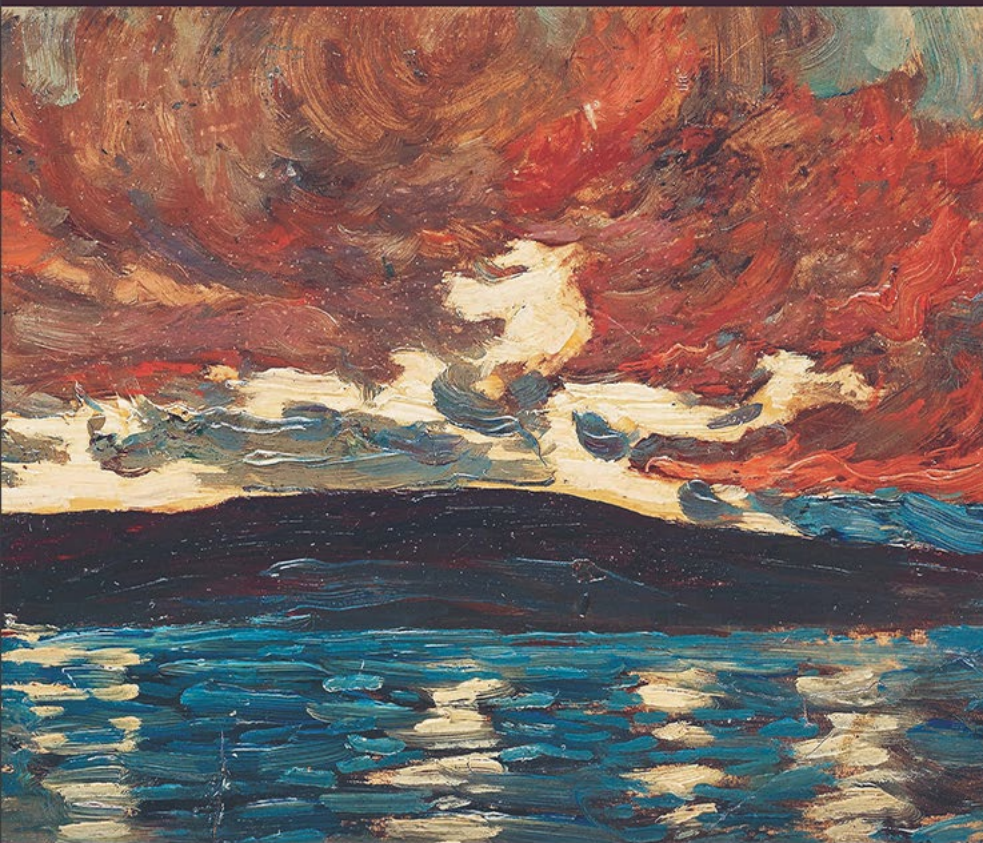

KARIN SMIRNOFF

Moja matka

Ljndeni

Moja matka

Vyšlo aj v tlačovej podobe

Objednať môžete na
www.lindeni.sk
www.albatrosmedia.sk

Ljndeni

Karin Smirnoff

Moja matka – e-kniha

Copyright © Albatros Media a. s., 2022

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS MEDIA

Moja matka

KARIN SMIRNOFF

Moja matka

Ljndeni

Citát na strane 29 je zo zbierky *Kalender röd*
(Albert Bonniers förlag, 2000) od Ann Jäderlund

Citát na strane 71 je zo zbierky *Solitära dikter*
(Albert Bonniers förlag, 1972) od Larsa Noréna

Citát na strane 71 je z knihy *Fåglar*
(Nordisk fotografvyr, 1960) od Björna Ursinga

Citát na strane 278 je zo zbierky *Färjesång*
(Albert Bonniers förlag, 1941) od Gunnara Ekelöfa

Jeden

Vydali sme sa s matkou na sever. Zbalili si veci a vycúvali džípom z garáže.

Bror za nami zamkol a kľúč zavesil na klinec.

Lukas pojašene pobehoval sem a tam. Šípil že sa čosi deje. Bror ho vzal na vôdzku a odviedol do koterca. Zavrel za sebou sieťované vráta a čupol si k nemu.

Nepočula som o čom sa rozprávali. Lukas mu podal labku.

Bror potom vyšiel z koterca a skormúteného lukasa nechal za pletivom. Natiahol dnu ruku no lukas sa len odvrátil.

Matka pôjde za nami v pohrebnom aute povedala som. Odvezie ju nordin.

Matka zomrela a bror sa uzavrel do seba. Stala sa z neho lemra. Nechcelo sa mu pracovať a takmer prestal rozprávať. Matku sme na znak úcty premenovali na mamu. Nie že by to bol nejaký veľký ústupok ale aspoň niečo. Ostala po nej už len pachuť milej babičky ktorá si toho v chalúpke veľa vytrpela a potom z ničoho nič umrela.

Škoda že angelika nedostala voľno poznamenala som.

Märitljungqvistová to zamietla. Stačilo že musela dať voľno mne. Dve neplánované dovolenky v sociálnych službách smalångeru neprichádzali do úvahy. Svokra sa za blízku rodinu nepočítala.

Angelika u nás bývala od minulých vianoc. Milovala švéd-
ske šlágre a seriály v telke. Mala miernu a milú povahu a po
ruke vždy nejakú múdrosť.

Človek síce vie čo má ale nevie čo mu život nadelí.

Nič nie je nemožné kým to neskúsiš.

Život ti nedá druhú šancu a podobné múdrosti zvykla pri
vhodnej príležitosti vytiahnuť.

No predovšetkým sa o brora starala ako keby to bolo jej die-
ťa. A udržiavala ho tak triezveho. Dozerala aby dostatočne je-
dol a spal.

Starala sa oňho ako o dieťa a tak som sa oňho nemusela
starat' ja.

Zastavili sme na benzínke kúpiť cigarety.

Bror si listoval v regionálnom časopise a ja som si kúpila ká-
vu s mliekom.

Petra zdvihla pohľad od chladiaceho pultu. Idete na pohreb
opýtala sa.

Hej odvetila som. Začína sa o tretej.

Mala som toho veľa. Chcela som vám zavolať ale.

Ako sa ti inak darí prerušila som ju a do pohára naliala ešte
jeden téglik mlieka.

Dá sa odvetila. Starám sa otcovi o mačku. Odišiel do fínska.
V októbri sa sťahujem. Zohnala som si dvojizbák na balkáne.

Balkánom u nás volali bývalú utečeneckú štvrť. Po skončení
vojny v juhoslávii tam do dvojposchodových budov pripomí-
najúcich vojenské kasárne napchali stovky azylantov. Postavili
ich len za pár mesiacov. V smalångeri to nikdy predtým tak ne-
žilo. V dedine vyrástli kaviarne. Jednota zásobila obchod exo-
tickým tovarom. Kostoly sa bili o to kto viac pomôže. Organi-
zovali zbierky oblečenia a posedenia pri káve.

Pred bohom sme si všetci rovni vyhlásil kňaz.

Niektorí z nich videli ako im vlastný sused zavraždil rodičov.

Iní boli svedkami znásilnenia vlastných dcér.

Na balkáne žili jeden vedľa druhého.

Srbi chorváti čiernohorci kosovskí albánci a bosniaci.

Tak rýchlo ako prišli boli aj nútení pobrať sa inam. Kaviarne pozatvárali. Jednota dopredala posledné fľaše ajvaru za polovičnú cenu. No ubytovne zostali. Každým rokom upadali čoraz viac. Začali tam sťahovať sociálne slabších. Psychicky chorých ľudí utečencov bez rodičov a čerstvo rozvedených. Vdovy po roľníkoch bez dôchodku a teraz i petru.

Vytapetujú mi to tam. Môžem si vybrať vzor.

Netušila som že john má mačku povedala som.

Hej je to siamka odvetila petra.

A čo robí vo fínsku.

Petra len pokrčila plecami. Asi tam má nejakú výstavu. Musím ísť rozlúčila sa a šla obslúžiť nového zákazníka.

Čau odvetila som.

Bror pred sebou rozprestrel mapu.

Trasa viedla po é štvorke do sangisu. Potom smerom na övertorneå. Oprel sa o dvere. Jeho dych vytváral na skle obláčiky. Nakreslil naň prstom kríž.

Tesne pred krákãngerom sme museli zastať skupinke sobov prechádzajúcich cez cestu. Zatrúbila som no ani na nás nepozreli.

Bror si posunul sedadlo dozadu a zavrel oči zatiaľ čo ja som opatrne prešla popri zvieratách.

Veď ich pokojne môžeš zraziť. Štát to majiteľom aj tak preplatí.

* * *

Zavolali nám z domova dôchodcov. Vraj sa matke pohoršilo. Ani som nevedela že je na tom zle.

Keď volali akurát som bdela pri smrteľnej posteli ingerdal-grenovej ktorá v lete začala pomaly chradnúť. Očakávali sme príchod príbuzných ktorí sa s ňou chceli rozlúčiť. Boli roztrúsení po celom švédsku a tak sa čakanie pretiahlo.

Ako dlho ešte vypytovala sa. Už som z tých sviatkov unavená. Po letnom slnovrate chcem umrieť.

Už nadišiel september a zdalo sa že ingerdal-grenová to myslela vážne. Striedali sme sa pri jej smrteľnej posteli.

Nemala som so sebou auto. Peši by mi tých desať kilometrov domov trvalo pridlho. Zavolala som brorovi i angelike no nedvíhali. Göranbäckström aj gunnargran mali vypnuté telefóny.

Na východnom konci smalångeru sa totiž konala schôdza cestného spolku. Angelika na ňu piekla celý týždeň.

Vytočila som číslo taxislužby.

Taxismalånger vyčkajte prosím na linke.

Na čo mám čakať na linke spýtala som sa taxikáraandersa keď to konečne zdvihol. To máš toho v sobotu poobede tak veľa.

Pozerám dostihy odvetil.

Odviezol by si ma do domova dôchodcov opýtala som sa. Umiera mi matka.

To mi je ľúto odvetil. Máš rezerváciu.

Nemám. Nevedela som že zomrie dnes.

Tak to bohužiaľ nepôjde. Veľa šťastia.

Zostávalo mi len skúsiť johna. Ten povedal že ma vezme traktorom.

Prehodila som pár slov so sestričkou. Ponáhľajte sa späť povedala. Veď viete ako to je zohnať v sobotu záskok.

Traktor bol starý. Jediné voľné miesto bolo na sedadle pred Johnom. Nevideli sme sa od vianoc. Kabína bola celá zaparená až sa okná zahmlievali. John prešiel rukávom po bočnom skle.

Určite to nebude nič vážne povedal. Starí ľudia rýchlo chytia infekciu. Nahol sa dopredu. Na tvári ma poštekli jeho vlasy. Zo zvyku som sa nadýchla vône jeho tela ktorá kabínu traktora naplnila kadidlom a myrhou.

Zavolala som ti len preto lebo to nik iný nebral odvetila som. John odbočil na é štvorku a zamieril k domovu dôchodcov. Podrž na chvíľu volant zavelil. Nahol sa ponad mňa a vytiahol batoh. Z termosky do hrnčeka nalial kávu.

Keď mi ho podával zamotali sa nám o seba ruky. Túžba vytlačila traktor na krajnicu.

Zaparkoval ho na odstavnom mieste. Odložil svoj hrnček a ten môj si položil k nohám.

Tak veľmi som po tebe túžil povedal.

Zaprisahala som sa že sa k tebe už nevrátim odvetila som. Slúbil si mi že už nikdy nebudeš piť a ja som si slúbila že s tebou už nikdy nebudem.

Zmenil som sa povedal.

To sa nikdy nestane pomyslela som si.

Ja som sa tiež zmenila odvetila som aj keď to nebola pravda.

Na tvári ma škriabalo jeho strnisko.

Moje nechty mu na pokožke zanechali odtlačky.

Keď už bolo po všetkom vytiahli sme si nohavice a john znovu vyšiel na é štvorku. Pritiahol si ma bližšie k sebe. Jednou rukou ma objímal a druhú držal na volante až kým sme nezastavili na príjazdovej ceste k domovu dôchodcov.

Muškáty na oknách dýchali atmosférou domova.

Odtiaľ sa nikto živý nedostane.

Dva

Zápach éterickej zmesi moču zemiakovej kaše v prášku a dezinfekcie mi udrel do nosa už vo dverách.

Na oddelení vládlo ticho. Dôchodcovia už dávno spali. Zo stien viseli ozdoby ktoré mali pripomínať teplo domova. Staré náradie a drevené kolesá mali oživiť ich senilné mysle. Biblie a spevníky na rustikálnej drevenej polici anno tisícosemstodeväťdesiatosem.

Jedného dňa sa tu tiež budem snažiť vybaviť si spomienky na vlastný život. V spoločenskej miestnosti s poličkami a pohovkami z ikea domácimi pekárnami metličkami na šampanské a memoármi slávnych obstarožných šéfkuchárov.

Zaklopala som na dvere a vošla dnu.

Bror ma predbehol. Sedel pri posteli a hladil ju po ruke.

Posadila som sa na opačnú stranu posteľe. Chcela som sa s matkou naposledy porozprávať ale tu nastal problém. Nemohla som ju osloviť matka. Siri by znelo zvláštne. Äiti bolo cudzojazyčné. Mami nemysliteľné.

Ahoj povedala som nakoniec. Počujes ma.

Je v bezvedomí povedal bror. Kde si toľko trčala.

Dávala som pozor na ingerdalgrenovú keď zavolali. Chvíľu mi trvalo dostať sa sem.

Spýtal sa ma ako som prišla. Odvetila som že taxíkom.

Skúsila som to ešte raz. Posunula som sa bližšie k matke a chytila ju za ruku.

Ahoj. To som ja. Trochu sa zamrvila. Ochrnutým okom trhlo akoby sa ho zo všetkých síl snažila otvoriť.

Kňaza zašepkala.

Kňaza z kukkojärvi.

S brorom sme si vymenili pohľady. V matkinom živote bolo veľa kňazov.

Maria povedala potom.

Hän elää. Hän elää opakovala.

To je nejaké meno spýtal sa bror.

Neviem odvetila som a uložila si hännelä a kukkojärvi do telefónu aby som nezabudla.

Opatrovateľka položila na stôl tácku s kávou. Hneď po nej do izby vošla zdravotná sestra.

Ako je na tom opýtala sa a nadvihla perinu aby matke skontrolovala nohy.

Mohli by ste s tým prestať. Je úplne jedno akej farby sú.

Už je čas povedala. Pohladkala matku po nohe a pichla jej ďalšiu dávku morfia. Morfium smrť síce urýchli ale radšej rýchlejšia smrť ako smrteľná úzkosť. Už som videla ľudí umierať. Po liekoch proti bolesti prišla smrť pokojne. No sem tam sa stalo že to sestrička nestihla.

Čo jej je opýtala som sa.

To s istotou nevieme odvetila sestra. Pred niekoľkými týždňami dostala zápal pľúc. Už to vyzeralo že sa uzdraví no potom sa jej stav opäť zhoršil. Niekedy jednoducho nadáde čas.

Matka dýchala prerývane a s otvorenými ústami. Zubnú protézu jej vybrali. Teraz vyzerala inak. Ako ötzi.

Bror sa pohrával s perinou a rukávom si utieral slzy a sople z nosa.

Nechcem aby umrela povedal a neprestával ju hladkať po ruke.

Tu máš povedala som a podala mu hrnček s kávou. Než tu začneš zneuctovať mŕtvolu.

V miestnosti bolo dusno. Radiátor hučal. Vstala som a začala pochodovať hore dole v snahe utíšiť pásomnicu čo sa prebrala k životu.

Ja smútiť nebudem no nechcela som ani aby zomrela.

Priložila som matke ruku na čelo. Bolo spotené akoby mala horúčku. Trochu som ju odkryla a zacítila jej vôňu. Zmes mydla lux a maštale ma vrátili do detstva.

Zvykla nás vôbec niekedy objímať. Vôbec som si nepamätala či som jej ako decko sedávala na kolenách a načúvala tlkotu jej srdca pod šatami na dobierku alebo či ma hladievala po vlasoch a šepkala mi do ucha.

Otvorila som vetrák a detstvo vymenila za jesenný večer. Na stromoch ešte kde tu zostali listy. Okolo prefrčalo auto.

Matka zachrčala a nadýchla sa.

Takto to vyzerá keď človek umiera opýtal sa bror pošepky tak aby ho nepočula.

Prikývla som. Telo postupne vypína orgán po orgáne. O chvíľu odíde naveky.

Neprečítala by si niečo poprosil. Poobzerala som sa po písme. Určite leží niekde na stole alebo vedľa postele. Dokonca som nazrela aj pod perinu.

Smrť prišla tak nenápadne že sme si ju takmer nevšimli. Jeden posledný nádych a všetkému bol koniec. Zavrela som jej ochrnuté oko a chcela zopäť ruky no matkine prsty akoby boli proti. Otče náš ktorý si na nebesiach posväť sa meno tvoje. Ak

sa matka boha zriekla bude teraz musieť zapracovať aby si znovu získal jej dôveru. Príď kráľovstvo tvoje.

Nebud' smiešna povedal bror. Boh predsa nie je človek. Máš pravdu odvetila som. To nebola ani matka.

Do miestnosti vstúpila sestrička a my sme zapálili sviečku. Matkina hladká koža odpočívala na vankúši. Napravila som jej perinu.

Bror si pretieral oči. Objala som ho. U mňa sa smútok prejavoval len ako prázdnota v srdci.

Čo teraz spýtal sa bror.

Zavoláme nordinovi.

Pobalili sme jej veci. V zásuvke sme pod nohavičkami a silonkami našli sväté písmo s pozahýbanými stránkami. Z knihy vypadli dve obálky. Jedna bola určená dvojčatám. Druhá marii.

Okolo polnoci keď si nordin prišiel po matku a celý jej život už ležal v kufri džípu sme sa vybrali domov a otvorili náš list.

Bol napísaný matkiným roztraseným písmom a s dátumom desiateho marca dvetisícšedemnást.

Milé deti,

ako viete, v Smalångeri máme rodinnú hrobku. V tej ležať nechcem.

To je pochopiteľné povedala som a čítala ďalej.

Pochádzam z dedinky Kukkojärvi v Norrbottene. Ešte stále tam vlastným dom. Alebo lepšie povedané, čoskoro už bude Váš. Odpusťte mi. Nechcem Vás zbytočne zaťažovať. Ak budete potrebovať pomoc, obráťte sa na Jussiho Rahanniho. Je to Váš bratranec.

Hrob v Kukkojärvi je už zaplatený. Z celého cintorína má najlepší výhľad. Chcem, aby ste ma pochovali tam. Je tam miesto aj pre Vás.

Ste si veľmi podobní. Akoby ste boli jedno telo. Preto by som každému z Vás chcela venovať len jednu poslednú vetu.

Bror, to, čo si zdedil po otcovi, Ti je len na obtiaž. Nebuď ako Tvoj otec.

Jana, to, čo si zdedila po matke, Ti je len na obtiaž. Postaraj sa o Dianu.

A ešte jedna vec. Dohliadnite na to, aby svoj list dostala aj Maria.

Boh Vám žehnaj.

Āiti.

Bror sa znovu rozplakal. Teraz však plakal za mariou a znelo to inak.

Keď to písala ešte stále verila v boha povedala som. Zaujímalo by ma čo sa s tou našou pravovernou matkou ktorá odpustila otcovi všetky tie monokle znásilnenia kopance zvieratám i biťtie detí stalo.

Naposledy som s ňou bola v jeden augustový deň pri mori. Vyzdvihla som ju džípom. Tlačila som ju na vozíku cestičkou ku skalám. V košíku sme mali piknik. Nejakí ľudia sa tam vyšli poslednýkrát okúpať. Na deke sa opaloval otecko s dvomi deťmi.

Vedela si že ma otec zachránil keď som sa topila spýtala som sa matky.

Hľadela smerom k fínsku a slamkou sřkala kávu.

Hej pamätám sa. Panibäckströmová k nám potom prišla a obvinila môjho erika zo strašných činov. Ved' si bola ešte len decko. Zachránil ťa predsa a to bolo hlavné. Tomu jej chlapčisku sa nedalo veriť. Ved' si upálil brata a ktovie čo ešte.

Takže si neverila ani jej ani johnovi.

Nie odvetila. No aby sa nepovedalo opýtala som sa erika čo je na tom pravdy. Položila šálku na kameň vedľa a napravila si

šatku. Nastavila tvár slnku a zavrela oči. Na lícach sa jej objavili škvrny od slnka.

Raz darmo pomyslela som si. Je neskoro. Musím sa s tým zmieriť a pochopiť že u nej nikdy nevzbudím pocity viny s ktorými by sa dalo pracovať.

Tri

Dve vrecká s desiatou.

Jedno pre mňa a pre brora. Druhé pre otca.

Vodu so sirupom pre nás. Otec dostal dospelácky sirup.

Prijemnú zábavu na pláži hovorí matka.

Mávame jej zo schodov pred domom. Otec cúva autom z garáže.

Nemôžeš ísť s nami pýta sa bror.

Teplo mi nerobí dobre povie matka a napraví si slnečné okuliare.

Ani nám oponuje bror.

Na zadku mu visia šortky.

Poškrabe ma na ruke.

Myslíš že otec. Nedopovie.

Ale nie odvetím mu. Je mi trochu zle. Asi by som mala zostať doma.

Otec na nás trúbi že je čas nasadať.

Nedeľné popoludnie s otcom.

To sme ešte nikdy nezažili.

Zaspí na uteráku.

My sa hráme v piesku.

Potom sa začínam brodiť do mora.

Štyri

V kukkojärvi sme odbočili ku kostolu a zaparkovali vedľa nordina.

Kostol stál na kopci. Náhrobné kamene sa v úhľadných radoch tlačili jeden vedľa druhého na brehu rieky.

Pohreb zabezpečili matkini príbuzní. Nám stačilo len prísť.

Námraza ešte nestihla skoliť všetko rastlinstvo. Listnaté stromy blčali najvyzývavejšími farbami jesene. Nad kostolom pomaly hasli posledné studené slnečné lúče.

Vošli sme dnu a sadli si do prednej lavice. Za nami sa kostol plnil ľuďmi. Muži v oblekoch robili pred oltárom posledné úpravy. Úkosom som sa obzrela a videla len neznáme tváre. Starí mladí a rodiny s deťmi sa ticho zhovárali a kývali nám na pozdrav akoby s nami zdieľali smútok. Ženám vlasy zakrývali šatky.

Kde to sme zašepkala som brorovi. Nechápem čo sa deje.

V matkinom rodisku odvetil. Zvykla spomínať miestnu komunitu veriacich. Zdá sa že tradíciám sa tu ešte vždy darí. Poobzeral sa naokolo a opätovoľ im sústrastné úsmevy. Sedeli sme tak blízko seba až som na kostnatom pleci pocítila jeho kostnaté plece.

Kto sú všetci tí ľudia šepľa som. Nemohla predsa poznať celý kostol.

Matka mala deväť súrodencov odvetil.

Z mamy sa znovu stala matka.

Nepáči sa mi že tam leží v obyčajnej drevenej debne povedal bror. Nie je ani hoblovaná.

Červy už čochvíľa zistia že má nohy i ruky chudé ako hrdlo zahmkala som text starej piesne.

Prestaň zahriakol ma bror. Viem že si na tom rovnako. Vždy viem ako sa cítiš.

Mal pravdu no nepriznala som to. Mala som chuť vyzliecť si smútočný kabát a prikryť jej ním rakvu aby sa zohriala.

Rozozneli sa zvony. Čakali sme na prelúdiu k prvému žalmu no žiadne neprišlo. Zhromaždenie povstalo. Vstali sme tiež. Potom spustili pohrebnú pieseň bez sprievodu organu. Nie že by to znelo zle. Len inakšie.

Dvaja z troch v oblekoch si šli sadnúť.

Ten tretí ktorý pôsobil najdôležitejšie si na seba pripol mikrofón a rozhliadol sa po publiku. Zdalo sa že si pozornosť užíva. Pódium i moc boli jeho na veky vekov amen.

Naše dni na zemi sú zrátané. Človek nemôže ovplyvniť ako dlho bude žiť. No dokáže ovplyvniť ako bude žiť.

A nie je to isté šepa som brorovi.

Pšššt zahriakol ma. Aspoň raz si vypočuj kazateľa ktorý vzerá že vie čo hovorí.

Hriech a odpustenie spolu súvisia povedal oblek. Zhrešíme a bude nám odpustené. Hriech nás prenasleduje na každom kroku. Diabol je nám v päťách kade chodíme. Nastavuje nám svoje pasce aby sme do nich spadli. Väčšina z nás padne každý deň. Napríklad pri milosrdnej lži ktorú žena povie mužovi keď sa jej nevydarí jedlo. Dieťa keď odvráva rodičom. Tínedžer čo sa nevráti domov v stanovený čas.

Sú to malé hriechy. Modlíme sa za ich odpustenie a boh nám ich odpustí no žiada aby sa neopakovali. Opakované hriechy